

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: J. K., zastoupený Mgr. Ing. Vlastimilem Calabou, advokátem se sídlem Havlíčkova 2788/135, Kroměříž, proti žalovanému: **Krajský úřad Zlínského kraje**, se sídlem třída Tomáše Bati 21, Zlín, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 1. 2021, čj. KUZZL 75612/2020, sp. zn. KUSP 75612/2020 PŽÚ, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 2. 2022, čj. 22 A 9/2021-35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci **s e v r a c í** zaplacený soudní poplatek ve výši 5 000 Kč, který bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám zástupce žalobce Mgr. Ing. Vlastimila Calaby, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a předcházející soudní řízení

[1] Podstata sporu se v dané věci týkala toho, zda se žalobce dopustil narušení občanského soužití. Ten neměl se svým sousedem, P. H., dobré vztahy. Jednoho dne žalobce vykládal ze svého automobilu dříví. Pan H. začal na svůj mobilní telefon nahrávat auto žalobce s otevřeným kufrem, z něž žalobce dříví nosil. Jak plyne z posléze učiněných zjištění, natáčení doprovázel slovy: „*Moje, můj pozemek... Ne vozík, tady to pole. To pole, tady ta příjezdová... tady ta příjezdová cesta. Toto není váš... toto není váš pozemek. Nezlobte se na mě.*“. V tu chvíli jej žalobce prudce napadl pěstmi. Oba sousedé poté chvíli „šermovali“ pěstmi a snažili se jeden druhého přemoci. Převahu získal pan H. Žalobce po jedné z ran upadl a rvačka poté skončila.

[2] Komise k projednávání přestupků města Bystřice pod Hostýnem rozhodnutím ze dne 22. 10. 2020, čj. OOO 252/2019-38, uznala žalobce vinného z toho, že narušil občanské soužití tím, že se vůči jinému dopustil jiného hrubého jednání [přestupek dle § 7 odst. 1 písm.

c) bod 4. zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích]. Komise žalobci uložila pokutu ve výši 10 000 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč. Proti rozhodnutí komise podal žalobce odvolání; žalovaný jej v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl a rozhodnutí komise potvrdil.

[3] Žalobce proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu, kterou Krajský soud v Brně v záhlaví označeným rozsudkem zamítl.

[4] Krajský soud se předně zabýval přezkoumatelností rozhodnutí žalovaného. Rozhodnutí považoval za přezkoumatelné – žalovaný se se všemi námitkami žalobce vypořádal. Dále krajský soud upozornil, že předmětem řízení je pouze rozhodnutí ohledně přestupku žalobce. Případným přestupkem, kterého se mohl dopustit pan H. (soused), se proto soud nezabýval a zabývat nemohl.

[5] Co se týče samotného vytýkaného jednání, zabýval se soud argumentací žalobce, že jej k útoku vyprovokoval pan H. Soud uvedl, že podle platné úpravy není provokace pro odpovědnost za přestupek rozhodná. Výjimkou jsou dvě situace: pokud je provokace již od počátku činěna v úmyslu na vyprovokované jednání zareagovat útokem či pokud provokace sama překročí hranici útoku. Aby bylo možné provokaci kvalifikovat jako útok, je dle krajského soudu nezbytné, aby již tato provokace přímo směřovala proti zájmu chráněnému zákonem, tj. představovala čin, který by byl trestným činem nebo přestupkem. Jednání souseda bylo v tomto případě úmyslnou provokací, a patrně bylo i protiprávní (P. H. pořizoval audiovizuální záběry žalobce a jeho vozidla bez svolení žalobce). O útok ve smyslu trestního či přestupkového práva se však nejednalo. Reakce žalobce (útok pěstmi) pak zjevně překročila meze dovolené svépomoci. Z dosavadní judikatury (rozsudek NSS z 22. 8. 2019, čj. 2 As 284/2018-38) plyne, že agresivní jednání, byť učiněné v afektu, nelze akceptovat. Provokace ze strany P. H. proto nemohla vést ke zproštění odpovědnosti žalobce za přestupek. Uvedenou skutečnost by teoreticky bylo možné zohlednit při stanovení trestu; tímto směrem však žalobce neargumentoval.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Žalobce (stěžovatel) v kasační stížnosti krajskému soudu vytýká, že nezohlednil, že se pan H. nacházel na pozemku, který měl stěžovatel pronajatý. Eskalace ze strany pana H. tedy spočívala již v tom, že se nacházel na pozemku stěžovatele. Je pravdou, že si pan H. dával pozor; neudělal nic, co by bylo prokazatelně protiprávní. Dle stěžovatele však již překročil mez přípustného jednání a jednalo se z jeho strany o útok. Jeho jednání totiž směřovalo proti zájmu chráněnému zákonem a představovalo čin, který byl minimálně přestupkem. Jednalo se tedy o útok ve smyslu přestupkového práva, který mohl stěžovatel nutnou obranou odvracet. Avšak soud neshledal, že by stěžovatel jednal v nutné obraně. Stěžovatel se neztotožňuje s tím, že by jednal nepřiměřeně. Jeho úmyslem bylo pouze vyloučit P. H. z neoprávněného užívání stěžovatelova pozemku a ukončit neoprávněné zasahování do osobnostních práv stěžovatele. Zohlednit je třeba také tělesnou konstituci stěžovatele a pana H. Pan H. je mnohem vyšší a urostlejší.

pokračování

[7] Stěžovatel také poukazuje na dopad, který na něj celá věc měla. Stěžovatel musel vyhledat lékařskou pomoc, byl několik měsíců v pracovní neschopnosti a nadto mu byla uložena pokuta za přestupek. Stěžovatel také musel prodat dům a odstěhovat se. Nemohl již dále snášet šikanu ze strany pana H. Poté, co se stěžovatel s rodinou odstěhoval, reagoval pan H. vyvěšením papíru se slovy: „ODEŠLI ZASLOUŽENĚ, S RADOSTÍ ZAPOMENEME! K. PADL DVAKRÁT K ZEMI! AŤ ŽIJE K.!“. Tato listina má zřejmě evokovat parte a je oslavou toho, že se stěžovatel se svou rodinou odstěhoval. Zmínka o dvou pádech je odkazem na procesní neúspěchy stěžovatele a má evokovat dojem pokoření stěžovatele jako lidské bytosti. Správní orgán totiž jakékoliv protiprávní jednání u P. H. neshledal, a stěžovateli tentýž správní orgán uložil pokutu ve výši 10 000 Kč.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby ji Nejvyšší správní soud zamítl. Jakkoliv sousedské vztahy mezi stěžovatelem a panem H. nebyly dobré, nebylo adekvátní, aby stěžovatel pana H. fyzicky napadl. Hrubé jednání nevede k řešení vzájemných sporů, ale spíše k jejich eskalaci.

III. Posouzení Nejvyššího správního soudu

[9] Kasační stížnost je nepřipustná.

[10] Řízení před Nejvyšším správním soudem je postaveno na kasačním principu. Stěžovatel proto nemůže uplatňovat žádné skutkové novoty (§ 109 odst. 5 s. ř. s.) ani nové námitky (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Ke skutkovým novotám se nepřihlíží; nové kasační námitky jsou nepřipustné. Výjimkou z tohoto pravidla je pouze situace, kdy stěžovatel objektivně nemohl určitou skutečnost či námitku dříve než v řízení před Nejvyšším správním soudem uplatnit (nález Ústavního soudu z 21. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 3006/15). Kasační stížnost pak lze podat jen z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. Kasační stížnost podaná z jiných důvodů je nepřipustná dle § 104 odst. 4 s. ř. s. Kasační stížnost je nepřipustná mimo jiné tehdy, pokud se kasační námitky míjí s rozhodovacími důvody napadeného rozhodnutí (usnesení NSS ze dne 21. 7. 2022, čj. 8 As 119/2022-19, bod 7, či usnesení NSS ze dne 4. 3. 2004, čj. 1 Azs 23/2004-55).

[11] V kasační stížnosti stěžovatel nově tvrdí, že se pan H. nacházel na jeho pozemku, v čemž měla spočívat provokace či útok na stěžovatele. Tuto skutkovou okolnost nicméně stěžovatel dříve v řízení před krajským soudem netvrdil (neuplatnil), přestože ji tvrdit mohl. Nejvyšší správní soud k ní proto nemohl přihlížet.

[12] Podstatou kasační argumentace stěžovatele je tvrzení, že měl jednat v nutné obraně, přičemž správní orgány ani krajský soud v tomto směru nezohlednily veškeré okolnosti dané věci. Takto však stěžovatel v žalobě neargumentoval. V částech II. až IV. žaloby stěžovatel argumentoval, že pan H. nemohl jednat v nutné obraně. Jeho žalobní argumentace týkající se nutné obrany byla ve své podstatě opačná než v kasační stížnosti. Stěžovatel argumentoval, že podmínky pro nutnou obranu mají být vykládány úžeji (viz například „*Institutu nutné obrany je nezbytné užívat velice obezřetně*“ či „*Přesvědčivé odůvodnění oprávněnosti nutné obrany ... v tomto konkrétním případě absentuje*“ apod.). V částech V. až VII. pak stěžovatel vysvětloval napjaté sousedské vztahy a tvrdil, že ho pan H. vyprovokoval. Nikde ale (ani nepřímou) neargumentoval tím, že by on sám jednal v nutné obraně. Potenciální nutnou obranu stěžovatele do řízení vnesl až krajský soud. Ten se

vypořádával s argumentací stěžovatele, že jej pan H. vyprovokoval, přičemž vysvětlil, že samotná provokace nemá na odpovědnost stěžovatele vliv. Vliv by mít mohla, až pokud by se již jednalo o útok ve smyslu ustanovení o nutné obraně. To se však dle soudu nestalo. Stěžovatel tedy námitku nutnou obranou (ze své strany) v žalobě neuplatnil, a krajský soud se jí tak ani nemohl zabývat. Ostatně o nutné obraně stěžovatele by bylo možno uvažovat pouze tehdy, pokud by se ze strany pana H. jednalo o útok ve smyslu trestního (přestupkového) práva. Pokud stěžovatel svými úvahami v kasační stížnosti týkajícími se jednání pana H. zamýšlel poukázat na to, že útok pro účely nutné obrany nemusí být pouze fyzického rázu, nezbyvá než opět poukázat na to, že sám stěžovatel v žalobě akceptoval, jednání o útok, svoji „počáteční iniciativu“ (viz část III. žaloby) a povahu „útoku“ by tím oproti svým žalobním bodům nepřipustně rozšířil.

[13] Nejvyšší správní soud dodává, že v souvislosti s výše uvedeným hodnotil i to, zda se v dané věci neuplatní výjimka z pravidla o nepřipustnosti nových námitek spočívající v tom, že novou námitku lze uplatnit, pokud ji nebylo možné uplatnit dříve. Tato výjimka totiž může být dána tehdy, pokud krajský soud reaguje na žalobní argumentaci objektivně překvapivým způsobem (Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, komentář k § 104, odst. 29). O takovou situaci se ale v nyní řešené věci nejedná. Krajský soud pouze reagoval na argumentaci stěžovatele, že jej pan H. vyprovokoval. Byť krajský soud za stěžovatele svým způsobem jeho argumentaci v určitém smyslu „domyslel“ (tedy dovodil, že argumentace žalobce provokací ze strany pana H. by byla relevantní, pokud by žalobce argumentoval nutnou obranou), nepostupoval překvapivě. Pouze vysvětlil, proč stěžovatelem tvrzená provokace není relevantní. Stěžovatel byl navíc již v řízení před krajským soudem zastoupen advokátem a nutnou obranou argumentoval – byť v tom smyslu, že v nutné obraně nejednal pan H. Byl si tedy vědom, že tímto směrem argumentovat lze, a mohl tak namítat, že v nutné obraně jednal právě on. Pouze tuto procesní strategii nezvolil. Výjimka z pravidla o nepřipustnosti nových námitek se proto neuplatní, a argumentace stěžovatele nutnou obranou je tak nepřipustná.

[14] Co se týče argumentace skutečnostmi, k nimž mělo dojít v delším časovém odstupu po spáchání přestupku (dopady na stěžovatele a jednání pana H. poté, co se stěžovatel odstěhoval), tak tato argumentace se zcela míjí s rozhodovacími důvody krajského soudu. Krajský soud ani správní orgány se dopady na stěžovatele ani jednáním pana H. po odstěhování stěžovatele v dané věci nezabývaly a ani zabývat nemohly. Na odpovědnost stěžovatele za přestupek tyto okolnosti navíc ani nemohou mít vliv (došlo k nim až po spáchání přestupku). Jakkoliv soud rozumí tíživým zdravotním a osobním důsledkům popisovaných okolností na situaci stěžovatele, nemohou být tyto okolnosti pro řešenou věc relevantní a krajský soud se jimi nemohl zabývat. V tomto směru je třeba opětovně zdůraznit vymezení předmětu daného řízení, což již krajský soud v napadeném rozsudku učinil (bod 16 jeho rozsudku). I tato argumentace stěžovatele je proto nepřipustná.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[15] Z výše popsaných důvodů tak Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřipustnou ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 46 odst. 1 písm. d) a § 120 s. ř. s.

pokračování

[16] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž nemá právo na náhradu nákladů řízení žádný z účastníků, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[17] Nejvyšší správní soud rozhodl o vrácení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti ve výši 5 000 Kč stěžovateli podle § 10 odst. 3 věty poslední zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Podle tohoto ustanovení soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek, byl-li návrh na zahájení řízení před prvním jednáním odmítnut. Soudní poplatek ve výši 5 000 Kč tak bude v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích vrácen k rukám zástupce stěžovatele Mgr. Ing. Vlastimila Calaby, advokáta, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 18. září 2023

Milan Podhrázký
předseda senátu